

LAILA YRVUM og MARY BARTHELEMY

Laila Yrvum er født 1953. Raufoss. Hun er oldebarn til Stor-Karl og Anna. Laila Yrvum er bosatt i Moss.

Mary Barthelemy er født 1947 i Minnesota, USA. Hun er frilans kulturarbeider og bosatt på Glåmos.

STOR-KARL PÅ NÆVERRØSTEN

"Karl Fredriksen ble gravlagt på Tynset kirkegård sist tirsdag. Med ham er en av de kjente skikkelser i Tynset-byen gått bort. Han var kjent som en rettlinjert, vennsæl mann som hadde mange venner. At han var en god far og en avholdt bestefar kom klart fram ved hans bære. Et vell av blomster og kranser smykket båret, og det ble lagt ned kranser med den siste hilsen og takk fra hans døtre og familier ved sogneprest Norborg. Simen Næverrøsten tolket naboenes avskjedsfølelser og la ned krans. Kisten ble båret til graven av avdødes svigersønner og barnebarn. Sogneprest Norborg forrettet." (*Østlendingen* august 1953)

TEKST: LAILA YRVUM og MARY BARTHELEMY

Stor-Karl, Karl Fredrik Fredriksen ble født på Røros høsten 1868 og døde på Kvikne aldershjem sommeren 1953. Han ble gravlagt på Tynset. Karl var gift med Anna Gustava Fredriksdatter (Født 1869 i Folldal, død 1943 på Tynset) – kalt "Stor-Karl-Anna".

Karl og Anna var av tater-/romani-folket, eller som de selv sa, reisende eller vandriar. Gjennom sin mor, Karoline Aleksandersdatter f. 1849, tilhørte Karl Nystufolket, en stor slekt som reiste mye bl.a. i Trøndelag og Møre på 1800-tallet. Med sine barn hadde Karl

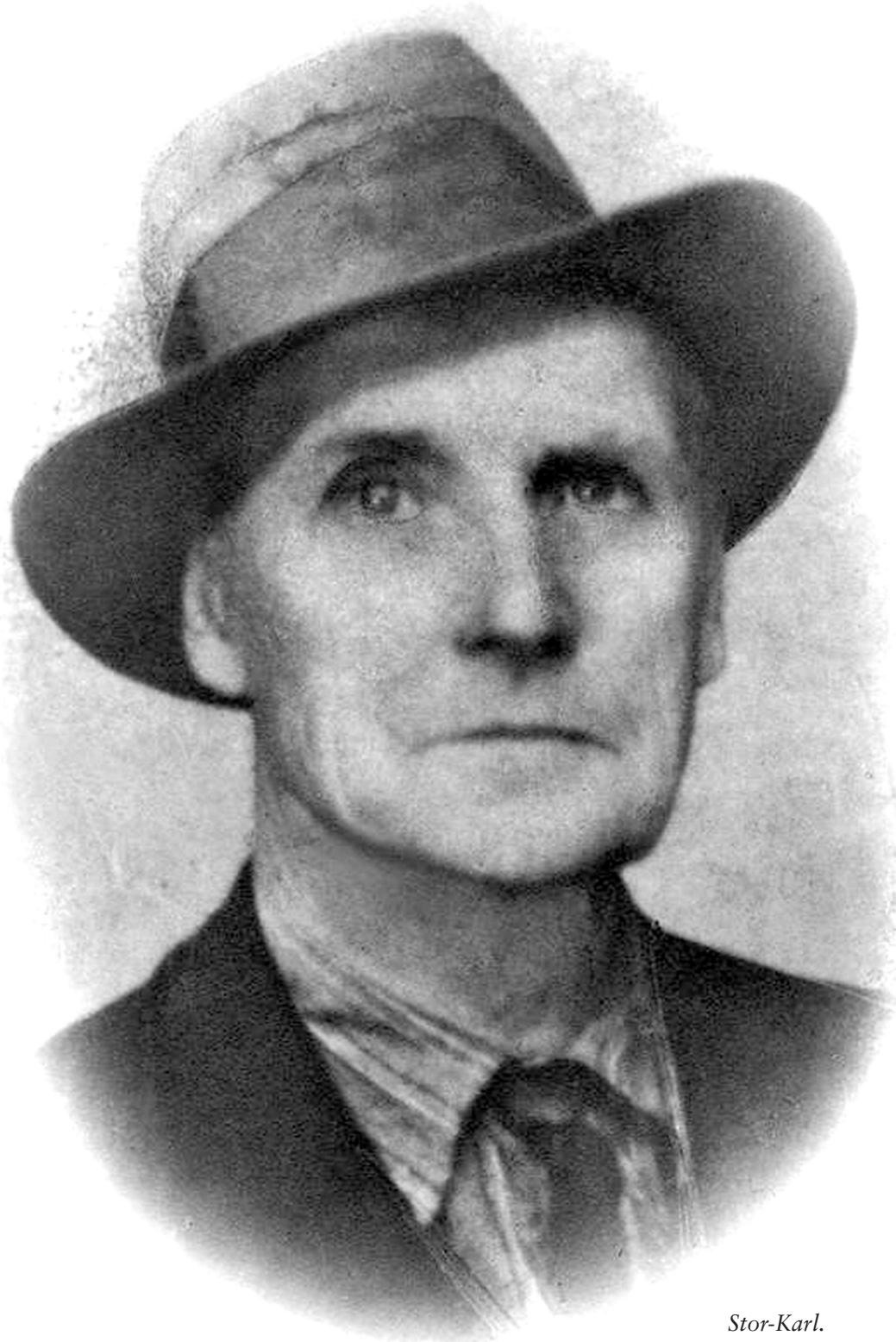
og Anna tilhold flere steder gjennom åra, i Nord-Østerdalen, Nord- og Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal. Dette vet man fra familiehistorier, folketellinger og dåpsregistreringer, samt familiehistorier og bilder. Men det var Næverrøsten på Tynset som ble familiens hjem etterhvert.

Stor-Karl, Anna og familien deres var stolte, ressurssterke folk. Av yrke var Stor-Karl hestekar og metallarbeider. Anna var en flink og raus handelskvinne. I dag er klengenavnene "Stor-Karl" og "Stum-Karl" godt kjent i

norsk knivsamlermiljø. Stum-Karl, Karl Oliver Karlsen (1891-1938) var sønnen til Stor-Karl og Anna. Han var døvstum, derav klengenavnet. Han var en ekstremt flink metallarbeider og gravør, og laget fine kniver. Det er fortalt at Stor-Karl laget og spilte munnharpe. Et barnebarn, f. 1931, husker at hun satt i fanget hans mens han spilte. Han brukte sagblad til "tungen" i munnharpen.

”Han far var godt kjent i Østerdalen og på Tynset der vi bodde. Han hadde god greie på hester og ble flittig brukt i bygda når de trengte hjelp med hestene sine. Han tok ikke betalt før hesten var frisk vet jeg. Dette var nok en av grunnene til at han, når de reisende ikke fikk lov til å ha hester (1951), hadde fem hester i stallen.”

Dette er en av historiene bestemor fortalte meg, sier Laila Yrvum.

Dødsfall

†

Vår kjære, snille far, svigerfar, bestefar, oldefar, bror og svoger

Karl Fredriksen

døde 26. juli 1953, nær 85 år gl.

Begraves fra Tynset menighetshus tirsdag 4. august kl. 12. Etter jordfestelsen bevertning. Alle som vil følge ham til graven er hjertelig velkommen.

For familien

Marie Lauritsen.
Laura og Vilhelm Karlsen.

Avisa Østlendingen, 29. juli 1953.

Stor-Karl.

*Kaffekvern laget av Stor-Karl.
Foto: Benny Iversen, Glomdalsmuseet/
Anno museum.*

Tynset, ca. 1929. Stor-Karl og Anna med 4 av sine barn: Marie Magdalena (Maja), Karl Oliver (Stum-Karl), Laura og Katrine (Mutta). Døtrene Marthe og Anna var flyttet hjemmefra da dette bildet ble tatt.

Jentene var flinke. De var dyktige syersker og her hadde de sydd kjolene sine selv. De var også glad i å danse pols! Stum-Karl var gløgg, observant og flink til å kommunisere. Han var ofte brukt som vakt på dansefester på Tynset.

*Lauslomme til drakt, laget av Stor-Karl og
Anna.
Foto: Benny Iversen, Glomdalsmuseet/
Anno museum.*

*Stor-Karl med barnebarna Nils
og Kalle. 1930-tallet.*

